

Dr. José M.ª Moreno Amézcu

Vam lluitar per l'hospital *contra viento y marea*

“Aquí vam treballar molt; mai no vam deixar d’operar ningú perquè es fes tard. A mi em demanaven: «I quan acaba?» i jo contestava: «Acabo cuando termino».”

José M.ª Moreno, especialista en Cirurgia General i Digestiva, es va incorporar l'any 1962 a l'Esperit Sant, d'on va arribar a ser director mèdic, i es va jubilar el 2005. Fins als anys vuitanta va compaginar la feina a l'Hospital amb la de Vall d'Hebron, on treballava amb qui va ser el seu mestre, el professor Díez Cascón. Va ser un dels artífexs de la conversió del sanatori en hospital general, i va fer tàndem quirúrgic amb el Dr. Noguera en les maratonianes sessions de tarda dels anys setanta. Cirurgià tècnicament brillant, va viure els anys d'esplendor de la cirurgia oberta gàstrica i biliar.

Va fer famosa la frase “Acabo cuando termino”; perquè com molts altres companys, es va dedicar a l’hospital amb una disponibilitat absoluta. A l’entrevista també es mostra entregat i incansable. Coneix de primera mà una de les etapes més decisives de la història de l’Hospital i a l’entrevista en fa una reconstrucció clara i ordenada, amb tocs d’humor i potser una mica de nostàlgia...

Com va arribar a l’Hospital?

Quan vaig acabar la carrera volia fer cirurgia general i vaig venir aquí per entrar en contacte amb el món real de la medicina. Hi vaig arribar l’any 1962, quan el Dr. Noguera es va casar i va deixar la plaça d’intern.

Jo vaig ocupar la seva habitació. Els interns residents vivíem a l’hospital. Aquí treballàvem, menjàvem, dormíem, somiàvem... Recordo que, a l’habitació, hi feia un fred horrorós; l’única calefacció que teníem era una bombeta enorme que hi havia sobre el llit.

Quina era la seva feina com a intern?

Al matí fèiem cures i intervencions. Els dies d’intervenció podies estar set hores operant. A la tarda, fèiem l’atenció als malalts. I dormia cada nit a l’hospital.

Estem parlant de l’any 62, quan l’Hospital encara era sanatori; quines intervencions es feien?

Quan vaig arribar només hi havia el servei de pneumologia amb el Dr.

Roset, que era un gran pneumòleg, al capdavant. El que sí que es feia era cirurgia pulmonar; hi havia el Dr. Margarit operant pulmons i vaig estar nou anys ajudant-lo.

El Dr. Margarit podia intervenir tot el pulmó, treure’n un lòbul o, fins i tot, un segment d’un dels lòbuls. Encara no entenc com ho feia perquè no s’escapés aire, perquè no hi ha divisió anatòmica entre segments. Nosaltres fèiem la comprovació inundant de sèrum la cavitat toràcica per comprovar si hi havia pèrdua d’aire. Els mitjans eren pocs, però vam innovar.

Tot i els recursos, van aconseguir grans avenços.

El Dr. Margarit i el Dr. Noguera, com a anestesista, van ser els pioners en cirurgia pulmonar, a Espanya i a Europa. I això la gent no ho sap. I aquest va ser el fonament de l’actual hospital comarcal.

També va fer de cirurgià d’urgències de Vall d’Hebron.

Sí. El meu mestre va ser el Dr. Díez Cascón, un cirurgià militar, que va ser cap de Cirurgia de l’Hospital Militar de Barcelona i cap de Departament de Cirurgia de Vall d’Hebron fins que es va jubilar. Jo vaig entrar a Vall d’Hebron l’any 1965, com a cirurgià ajudant d’Urgències; l’any 70 vaig passar a ser cap clínic de Cirurgia, i el 1984 vaig marxar-ne perquè em van nomenar director mèdic de l’Hospital de l’Esperit Sant, on treballava des de 1962.

L'aparició dels antibiòtics va canviar l'escenari al sanatori.

Sortosament, els antibiòtics van permetre una remissió molt important de la tuberculosi. Això va generar situacions curioses, com una anècdota de l'encarregat de la funerària que es va venir a queixar: "està molt bé això de curar tots els malalts, però tots hem de viure!". Van passar d'una o dues defuncions diàries a dues o tres al mes. I clar, per a ell era la ruïna!

Els casos de tuberculosi van disminuir tant que va arribar un moment que vam tenir la sensació que tancarien el centre. Davant aquesta possibilitat, ens vam plantejar la idea de donar-li una altra orientació, perquè l'hospital estava funcionant.

I aquí va començar el llarg camí cap al concert.

Primer jo havia muntat una consulta, amb el permís del Dr. Roset, per saber què passava amb els malalts de Santa Coloma. Veia que el 60% dels malalts que rebíem a les guàrdies de Vall d'Hebron eren de Santa Coloma, Sant Adrià i Badalona. A Vall d'Hebron anàvem apurats de llits. Vam pensar que si muntàvem un concert podríem atendre'ls igualment a l'Esperit Sant.

Al costat de Vall d'Hebron hi havia un hospital que havia fet un concert amb la Seguretat Social, l'Hospital de Sant Rafael. Vaig demanar al Dr. Roset permís per tirar endavant els tràmits.

No va ser un camí fàcil.

El Dr. Roset, que era el director mèdic, ja havia fet contactes amb l'Institut Nacional de Previsió, però li donaven

llargues. Per això vam tirar pel dret i vam buscar una altra via.

Vam fer tots els passos, però va passar un any i no ens deien res. El Dr. Roset, el Dr. Noguera i jo vam moure cel i terra per aconseguir aquell concert.

I gràcies al Dr. Solano ho van aconseguir.

Vam enviar fotos al *Ministerio*, a Madrid, amb la clínica reconstruïda amb uns diners que el Dr. Margarit rebia per operar els malalts que s'estaven a l'Esperit Sant. El Dr. Fernando Solano, que treballava amb nosaltres com a cirurgià, va aconseguir una entrevista amb el ministre de Sanitat, Licinio de la Fuente, que era amic del seu germà, el mestre Solano.

Així doncs, el Dr. Solano va viatjar a Madrid i li va portar al ministre un dossier amb les fotos del quiròfan i les habitacions de Cirurgia que s'havien modernitzat. El ministre li va firmar el concert allà mateix, davant seu.

Malauradament, mentre ell era a Madrid amb la seva dona, la seva criatura va caure i els sogres, que estaven al càrrec de les criatures, no hi van poder fer res. Sempre he dit que el concert li va costar un fill al pobre doctor Solano. Tot el mèrit del concert va ser seu.

El concert va ser un baló d'oxigen.

Teníem concertats 50 llits a 900 pessetes diàries per llit ocupat. Un dineral! Va ser una injecció d'oxigen brutal. El primer mes, o les primeres cinc-sis setmanes, havíem operat 125 malalts!

El problema és que l'activitat no ens l'havien de pagar fins al cap de 3

mesos. I havíem de contractar molt personal perquè, per exemple, de les monges que hi havia, algunes eren infermeres titulades, però altres no. Vam haver de fer un préstec al Col·legi de Metges de 900.000 pessetes, que el va signar el Dr. Vidal –perquè era l'únic que no tenia un préstec demanat al Col·legi– i amb el Dr. Roset com a aval. Amb allò havíem de tirar tres mesos. I tothom va cobrar.

Recorda el primer pacient d'aquesta nova etapa?

El primer malalt que ens van enviar era una bomba: una noia amb una peritonitis que podia requerir cures intensives. Me la vaig mirar i me la vaig emportar a Vall d'Hebron i allà la vaig operar.

El primer que vam establir va ser el tipus de malalt que podíem rebre, amb els espais i utilitatge de què disposàvem.

La connexió amb Vall d'Hebron va ser sempre important.

El Dr. Vidal, el Dr. Solano, el Dr. Moreno i el Dr. Fàbregas (que era anestesista)... tots venien de Vall d'Hebron. Teníem l'experiència de Vall d'Hebron i la vinculació amb l'Esperit Sant perquè havíem sortit tots d'aquí, d'interns residents.

Coneixíem aquest hospital; sabíem que aquí hi havia espai i a Vall d'Hebron teníem un problema de llits. Jo havia arribat a operar malalts a Vall d'Hebron, tot i no haver-hi llits, i els enviava a l'Esperit Sant. Quan em van cridar l'atenció ho vaig justificar dient que a mi em podien acusar de

negligent si no atenia un malalt que necessitava que l'operessin. Però si l'operava i l'enviava a un lloc que tenia les condicions... I a més, el continuaven atenen nosaltres, perquè estàvem a Vall d'Hebron i també a l'Esperit Sant. I em va autoritzar a fer-ho. Evidentment, sempre per manca de llit i amb malalts d'aquesta zona.

Què veu quan pensa en aquella època?

Penso que és important que la gent sàpiga que aquest hospital va néixer d'una manera, com a sanatori, i en un moment donat es va haver de fer un canvi molt sever i ens vam haver d'enfrontar a molta gent. I gràcies a això segueix funcionant.